

תמלא ידם, ופירש רש"י [ד"ה שבעת ימים] צענין
הזה וצקרבנות הללו בכל יום, והנה צפסח קרבנו השם
לעבודתו יתברך ורואה למלאות ידו צמאות כל שבעת
ימים כמו שהיתה גבי אהרן וצניו, על כן המלואה
לאכול מזות כל שבעת ימים, כן נראה ליה צס"ד,
ודו"ק

ואני אוסיף בזה עם דברי רבינו המהרש"א צערבי
פסחים, צחדושי אגדות [דף קט"ז ע"ב ד"ה מלה],
דכתב דאכילת מלה צפסח הוי כאכילת הכהן צמנחה, דמורה
על קרבנותו לעבודתו, עיי"ש בדבריו הק'. והנה צסוף פ'
מלה [שמות כ"ט, ל"ה] גבי שבעת ימי המילואים כתיב
לחם מזות כו', ועשית לאהרן וצניו ככה כו' שבעת ימים

סימן קכב

סגולת השארת אפיקומן

בליל א' נראה פשוט דאסור עפ"י פוסקים הנ"ל, ולא יפה
אמר בזה המופלג הנ"ל דירא שמים יוצא ידי שניהם, ועל
זה נאמר [קהלת רצה ז', ל"ג] אל תדק הרצה, וז"פ וצור
צעני. ועפ"י הנ"ל נראה לי פשוט דאסור לאכול
מהאפיקומן המשור, דדינו כמות, וכן המנהג לשורפו בכל
ערב פסח עם שריפת החמץ, ודו"ק.

ובטעם שמשירים מהאפיקומן, ראיתי צערי תשובה שם
[סק"ד], שכתב דהוא משום זכר ליציאת מצרים,
ולי היה נראה משום דקיי"ל [סוכה ל"ח ע"א] דשיירי מלואה
מעכבים את הפורענות, כמו שמבאר צטור סי' רנ"ט,
עיי"ש, ועיין צספר כורסיא דאליהו, למקובל גדול א'
מירושלים, בדף כ"ט מדפי הספר, שציאר גודל כוחם של
שיירי מלואה שמעכבים את הפורענות. וכעת מנאמי כדברי
צערך שי, או"ח סי' תע"ז, שהביא צסס הזהר פ' פנחס,
דיש למלה הכח של המזוזה להצריח השדים והמזיקים, וכח
דלכן מניחין אחר הפסח אפיקומן להצריח את המזיקין,
עיי"ש.

והשי"ת ישמור אותנו, ויחלצנו מכל צרה, וישלח לנו
גואלנו צב"א.

הק' ישכר שלמה טייכטהאל

בשולי המכתב

וכעת אחר חימום תשובה הנ"ל עלה ספק צלצ, מה יעשו
אנשי ארץ ישראל דאין להם רק לילה אחד, איך
יקיימו מנהג זה להניח מהאפיקומן, דודאי לשייר
מהאפיקומן של לילה ראשונה, קשה לעשות כן, דאיך יעברו
על דברי הפוסקים שנתנו לאכילת האפיקומן כל דין של
פסח, וכמו שהצאתי לעיל, א"כ ודאי דכמו שהיה אסור
להותיר מפסח אסור להותיר מהאפיקומן, ולא ידעתי איך
מנהגן. והנה צמה שהצאתי לעיל מדברי הערך שי, שהביא

ב"ה, ר' עש"ק, אסור חג דפסח, תרצ"א לפ"ק, ח' למב"י,
פישטיאן יצ"ו.

כבוד ידידי הרבני המופלג בתורה וביראה, כמו"ה
פייש גרינוואלד נ"י, מפ"ק יצ"ו.

כ"מ שאלני, ע"ד הבאר היטב צסי' תע"ז [סק"ד], שנהגו
לשזור מהאפיקומן ולתלות אותו, יעיי"ש, וקא
מסתפק מעלתו מאיזה אפיקומן, אם מליל ראשון או מליל
שני, כי לא מלא מצואר, ומופלג אחד אמר לו שירא שמים
יוצא ידי שניהם, לשייר מהאפיקומן דשני לילות, ושאל דעתי
בזה.

תחלה אומר לו מדברי הירושלמי [יצמות פ"ו ה"ג]
המוצא צפוסקים, שכל היכא דהלכה רופפת צדך
פוק חזי מאי עמא דבר, וכפי ידיעתי המנהג הוא לשייר רק
צליל צ', וכן ראיתי צצית אצא מארי שליט"א, שהוא ת"ח
גדול, ומסתמא ראה ג"כ כן צצית אצותיו. עוד נראה לי
עפ"י דברי הרא"ש, צערבי פסחים סי' ל"ד, שכתב בזה"ל,
הלכך נראה לי דאותה מלה אינה נאכלת לשם חובה, אלא
אוכלין אותה זכר לפסח שהיה נאכל על השוצע צאחרונה,
ולפי שהיא זכר לפסח יש ליתן לה דין הפסח, שלא לאכול
אחריה, עכ"ל, וכן נפסק צש"ע סי' תע"ח [סעי' א']. הרי
שכתב דיש ליתן דין פסח לאפיקומן, ומה"ט נמי פסק שם
צש"ע דאינו נאכל צשני מקומות כפסח, וכמו שכתב שם
המג"א צסק"ב, וא"כ כיון דנותנין לה כל דין פסח, א"כ
פשוט דכמו דצפסח היה אסור להותיר ממנו, כמו כן אסור
להותיר מהאפיקומן, ונאכל לגמרי, דמאי שנא דלענין דין
נותר נחלק משאר דיני הפסח שנותנין לאכילת האפיקומן,
על כן ודאי פשוט דגם בזה דין הפסח עלה. ומה שמקילין
לשייר צליל הב', י"ל יען דליל צ' לאו דאורייתא הקילו בזה,
דהא גם לענין להקפיד שלא לאחר צאכילת האפיקומן אחר
חלות, ראיתי דאם דצלילה הא' הקפידו ע"ז, אצל צליל צ' לא
הקפידו כלל, כמו כן צהשיור לא הקפידו על ליל צ', אצל

בזרת ד', ר"ל דלה ועניה, וכשמחצרה עם הראשונה אז נעשים לזרת ד", י' כנגד השלמה, וד' כנגד הפרוסה, גם שיעור המוציא הוא בזית שהוא יו"ד, וגם מהפרוסה שהוא ד', הרי ד"י, עכ"ל שם באמצע דבריו. וממילא לפי מה שהביא הערך שי בשם השרף פע"ח דמנה עליונה שהיא חלקים דיודי"ן עולה שי"ן, א"כ אדרבא הפרוסה עם המנה העליונה עושה שם שדי, דפעולתה להצריח המזיקין כשדי דמזוזה לפ"ד הוה"ק הנ"ל, משא"כ החלק שהוא לאפיקומן שהוא ו' אף אם מתחצרת להמנה העליונה שהיא שי"ן לא יהיה מזה שם שדי, א"כ לפי"ז יותר היה מן הראוי לשייר מחלק הפרוסה לשמורה, ע"כ פלא צעני על מה שלא נהגו כן, ולמה לן לעצור על דברי הפוסקים שעשו לאכילת האפיקומן כאכילת הפסח וכל דיניו, לענין שלא לאכול אחריו כלום וגם שלא לאכלו בשני מקומות, ולמה לא חשו גם על דין של לא תותירו הנאמר בפסח, ומה שכתבתי לעיל דליל שני הקילו בזה, ולמה הקילו דוקא בזה ולא בשאר הדינים, לענין שני מקומות ולענין שאסור לאכול אחר האפיקומן, דזה ג"כ כליל הד' כמו כליל הא', הא אפשר לקיים מנהג הנ"ל בשאר חלקי המנחות דמועיל לשמירה לדברי הוה"ק הנ"ל, ואדרבא עוד עדיף לעשות בפרוסה וכמו שכתבתי, וצ"ע. ולדעתי לאנשי ארץ ישראל דאין להם רק לילה הראשונה, בודאי מן הראוי לשייר רק מהפרוסה ולא לעצור על דברי הפוסקים הנ"ל, ודו"ק כן נלע"ד.

והלום ראיתי בזה"ק יוסף אומן, (שהיה ראב"ד בפפד"מ עם רבינו השל"ה בזמן אחד שהיה הוא אב"ד דשם), שכתב בסי' תשע"ד, ובשעת אכילתו (של אפיקומן) יניח ידו תחת סנטירו ופיו, שאם יפלו פירורי האפיקומן מפיו אז יפלו לתוך ידיו ויחזור ויאכלם מפני חובת המנה, עכ"ל, ועתה איך ישצור לכתחלה חתיכה אחת ממנה ויביאה בידים לבית השריפה לשנה הבאה, ודו"ק. ועיין ספר סגולות ישראל, בערך ראש השנה אות ב', מה שהביא בשם הגאון מהר"ם פלאג'י, שנהג לשמור מהמנה על ר"ה ולאכול ממנה, ומקורו מהזהר, ודו"ק.

בשם הזהר פ' פנחס, אמרתי להעתיק דבריו, וז"ל, בזה"ק פרשת פנחס דף רנ"א [ע"ב], וז"ל, מנה אמאי, אלא הכי תנינן, שדי בגין דאומר לעולמו די דיאמר לזרתינו די, אוף הכי מנה בגין דמזרחת לכל סטריין צישין ועציד קטטה בזה, כגוינא דשדי דמזוזה דמזרחת לשדים ומזיקים דתרעא, אוף הכי איהי מזרחת להון מכל משכני קדושה ועציד מריבה וקטטה בזה, כד"א [שמות י"ז, ו'] מסה ומריבה, ע"ד כתיב מנה תרגומו דמסה איהו מצותא, עכ"ל, ועיין בעטרת נבי שם, לכן מניחין אחר הפסח אפיקומן דמשומר לשם מנה ואיחעציד בו מנה, ואמר צו די לכן אין לאכול אחריו, כי מנה אמצעי הוא חלקי"ם דהיי"ן כמ"ש בשרף פע"ח, וגימטריא זר"ה, לכן האפיקומן שממנה אומרים צו די שיאמר לזרתינו די, ומנה עליונה חלקי"ם דיודי"ן עולה שי"ן ות' שזה צליל ד"י, עיין בשרף פע"ח, והוא שדי, לכן מחצרי"ן צמוציא חתיכה ממנה אמצעי עם חתיכה מעליונה שיאמר לזר"ה ד"י, עכ"ל הערך שי. מצוה"ק מזה"ק גופא דגוף המנה מהני להצרחת המזיקים כמזוזה, וגם החתיכה האמצעית צמיצור מנה עליונה פועל לומר די לזרתינו, ואולי מהני שישיר ממנה העליונה או מהאמצעי שנוטל לבית מנה ולא מחלק האפיקומן כדי שלא יעצור על דברי הפוסקים הנ"ל. ובאמת לפי"ז גם לדין דעושין שני לילות, אולי היה עדיף לשצור מהמנחות הנ"ל דמועיל ג"כ להצרחת המזיקין, ולמה יעשו בזה חילוק בין שני הלילות לשאר הדינים שלא חלקו, וצ"ע דלא נהגו כן.

ועיינתי בפנים בזה"ק שרף פרי עץ חיים, בדף קי"ד ע"ב, בד"ה והנה, וראיתי שכתב בזה"ל, וזריך לפרוס חלק א' גדול מן הד', ותכין חלק גדול הוא כנגד הו', והקטן הוא כנגד הד', כי מספר ו' הוא יותר על הד', והנה החצי הא' שהוא נגד הו' אנו מניחין לאפיקומן, והחצי הד' שכנגד הד' אנו מחזירין ומחצרים עם השלימה, ומצריכין עליהם המוציא ואכילת מנה, המוציא נגד השלימה, ואכילת מנה נגד הפרוסה, וכנגד הפרוסה אנו אומרים הא לחמא עניא, כמאמר חז"ל מה דרכו של עני בפרוסה, ולכן הוא

סימן קכג

בסוגיא דשמע מינה מרבי עקיבא תלת,
ובסוגיא דהואיל

הראשון תשציתו שאור מצתיכם, וכתיב [שם ט"ו] כל מלאכה לא יעשה בזה, ומצינו להצברה שהיא אב מלאכה, אמר רבא ש"מ מדרבי עקיבא תלת, ש"מ אין ציבור חמץ אלא שריפה, ופרש"י שם [ד"ה ש"מ] וז"ל, מדלא נפקא ליה דהאי יוס

בעזה"י, אור ליום ו', עש"ק שמיני, י"ט אדר ב', תרע"ג לפ"ק, בוסערמין י"ז.

א) בגמ' פסחים דף ה' [ע"א], רבי עקיבא אומר אינו נריך, ה"ה אומר [שמות י"ב, ט"ו] אף ציוס

הראשון ערב יו"ט הוא אלא משום דאסור להצטיר ביום טוב, שמע מינה סבירא ליה כרבי יהודה, דאמר לקמן בפרק כל שעה [כ"א ע"א] אין ציבור חמץ אלא שריפה, ויליף לה מנותר, דאי השבתתו בכל דבר סבירא ליה, לוקמיה ביו"ט, ויצערנו בדבר אחר, יאכילנו לכלבים, או ישליכו לים, עכ"ל.

והקשו כאן גדולי האחרונים, עפ"ד רש"י צ"ה כ"ז ע"ב [ד"ה חלה שנטמאת], דהואיל דגוה"כ היא דאין שורפים קדשים ביו"ט, על כן גם אם מאכילנו לכלבים חשוב מלאכה, דרחמנא אחשביה להצטרות, עיי"ש, א"כ גם כאן אין קאמר דש"מ דאין ציבור חמץ אלא שריפה, דאי השבתתו בכל דבר א"כ היה אפשר לאוקמי ביו"ט ולצטרו ע"י שמאכילה לכלבים, הא צאמת גם זה חשוב מלאכה מכח דאחשביה רחמנא למלאכה, כמו גבי שריפת קדשים, ע"כ קושיתם, עיי"ש בפני יהושע [פסחים שם, ד"ה צפירש"י בד"ה], וכן באור חדש, ונודע ביהודה מהד"ק [או"ח סי' ט"ו] שהאריכו בתמיה זו.

רלי הצעיר נראה ליישב קושיא זו בדרך פשוטה קרוב אל האמת, והוא דמוס' שם בצינה [ד"ה ועל החלה] הקשו על פרש"י, דכתב דאף להאכילו לכלב אסור דרחמנא אחשביה להצטרות, הלא הטעם דאסרה התורה לשרוף קדשים ביו"ט הוי רק משום טורח מלאכה שעושה ביו"ט, וא"כ השתא שמאכילו לכלב ואינו עושה שום מלאכה למה יהא אסור ביו"ט, עיי"ש מה שחלקו על רש"י. ונראה ליישב דעת רש"י ז"ל, דדבריו נובעים מדברי ירושלמי ריש פרק ב' בשבת [הלכה א', ד"ה ולא בשמן שריפה], דמבואר שם דאסור להדליק את האור במדורת קדשים והיא דליקה והולכת בשבת, היינו דמה שאסרה התורה לשרוף קדשים בשבת ויו"ט, לאו דוקא לשורפן בשבת ויו"ט גופא, רק אפילו להדליק אותן מצד יום וישרפו מאליהן בשבת ויו"ט נמי אסור, ואף דמותר לעשות מלאכה באופן זה, כיון דהמלאכה נעשית מאליה, זה דוקא בשבת דהאיסור תלוי במלאכה, על כן כיון דהמלאכה נעשית מאליה שרי, אבל שריפת קדשים לאו במלאכה [תליא], רק דכך גזרה התורה דלא יתצער ביו"ט, על כן אסור אף באופן זה, עיי"ש. הרי יוצא מהירושלמי כאן דשריפת קדשים לאו משום לחא דמלאכה אחי עלה, רק גוה"כ היא אף בלי מלאכה, ועל כרחק משום דאחשביה, וכמו שכתב רש"י ז"ל, א"כ שפיר אף להאכיל אותם לכלב אסור, וא"ש דברי רש"י ז"ל. שוב מצאתי שכבר העיר בזה, דדברי רש"י אלו נלקחים מירושלמי הנ"ל, בפני יהושע בשבת בסוגיא דשמן שריפה [שבת כ"ג ע"ב, ד"ה מיהו לענ"ד], והנאני שכונתי לדעת גדול כמוהו.

אך נראה לי, דדברי ירושלמי הנ"ל לא אמורים רק למאן דיליף [שבת כ"ד, ע"ב] שריפת קדשים מקרא [שמות

י"ב, י'] דוהנותר ממנו כו', אז שפיר נוכל לומר כן, וכמו דצאמת מציא שם הירושלמי לימוד זה, אבל להנך דילפו בשבת כ"ד שריפת קדשים משאר קראי, אי אפשר לומר כן, כמו אביי דיליף מקרא [במדבר כ"ח, י'] דעולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת, לדידיה על כרחק אי אפשר לומר דגם להדליק מערב שבת אסור, משום דעולת חול צעמנו אם משלה האור בהן בער"ש שרי בשבת, כמבואר בתוס' בשבת דף כ' ע"א [ד"ה למשרין] עיי"ש, וכן לרצא דיליף מהוא לבדו יעשה לכם [שמות י"ב, ט"ז], והוא ולא דבר אחר, א"כ מדבר קרא ממלאכה חזו רשאי לעשות ומה לא, ועל כרחק מה שקאסר מכח מלאכה נאסרה, וכן לרצא אביי דיליף מכח אין עשה דוחה ל"ת ועשה, על כרחק משום לחא דמלאכה נגעו בה, א"כ לדידהו לא שייכת סברת רש"י ז"ל, וז"פ וצורר צעיני. א"כ לפי"ז א"ש הקושיא, דהא מבואר דרצא לא ס"ל סברת הירושלמי הנ"ל, א"כ ממילא גם [סברת] רש"י דצינה אודה לה, א"כ השתא לפי"ז דשם בפסחים דרצא הוא דאמר ש"מ מדר"ע חלת, ורצא לשיטתו דאינו סובר [סברת] רש"י דצינה הנ"ל, שפיר דייק מהא דר"ע דאין ציבור חמץ אלא שריפה, וא"ש. שוב האיר ה' עייני, בשלוש ירושלים לפרק הנ"ל, ומצאתי וראיתי שכבר יישב באופן זה את הקושיא המפורסמת הנ"ל, דרצא לשיטתו, אבל בסגנון אחר קצת, והנאני שכונתי לדעתו הגדולה.

ודע דלולי דברי רש"י ז"ל, צהא דש"מ מדר"ע דאין ציבור חמץ אלא שריפה, שפירש דאל"כ הוי מצי לאוקמי הך ביום הראשון ביו"ט, ומיירי דמשביתו בדבר אחר, היה נראה לי פירוש אחר בזה, והוא עפ"י דברי הירושלמי שם בשבת, דצעי התם מהו להצית את האור במדורת חמץ, (ופירש המפרש ז"ל מערב יו"ט שמהא דולקת ביו"ט), וקאמר שם הירושלמי מאן דיליף לה מנותר אסור, (דכשם דאין שורפין קדשים אף באופן זה ה"ה חמץ אסור גם באופן זה), ומאן דלא יליף לה מנותר מותר, עכ"ל הירושלמי. הרי אם יהא אסור לשרוף חמץ ביו"ט אף אם מדליק האור קודם חשיכה ונשרוף והולך ביו"ט, זה תלוי באם ילפינן לה מנותר או לא, והנה צהא דרע"ק דיליף דמשביתו הוא בערב יו"ט, דאל"כ אין אפשר ביו"ט, הא מצינו להצטרה שהוא מלאכה, יש להקשות לכאורה, דשפיר יש לומר דאך ביום הראשון משביתו שאור קאי על יום ראשון של יו"ט, ואי דקשה אין אפשר ביו"ט הא הצערה אז מלאכה הוא, י"ל דא"ש, דמיירי באופן דסמוך לחשיכה בערב יו"ט הציית את האור בהחמץ, ודולקת והולכת ביו"ט מעצמה, דבאופן זה לא עביד איסור, ואפ"ה שפיר הוי ההשבתה ביו"ט, וביום ראשון שלו, כיון דצאמת עיקר הציבור שהחמץ נתצער מן העולם נעשה ביום ראשון של

יו"ט, וא"כ שפיר הו' הפשט של ציוס ראשון כמשמעו, והיא קושיא גדולה לכאורה, וא"כ לפי"ז לא היה צריך להיות איסור חמץ דערב פסח רק מסמוך לחשיכה, מרגע דמדליק האור בחמץ, ואכתי איך מוכח מזה הקרא דאסור בערב יו"ט, והיא הערה נכונה לדעתי. אך עפי"ד הירושלמי הנ"ל, שכתב דמאן דיליף שריפת חמץ מנותר אסור לשרוף ש"מ דאין ציעור חמץ אלא שריפה, דאל"כ לא היה מוכח מידי, וא"ש, ודו"ק כי נכון הוא לדעתי.

ועפי"ז יש לתרץ נמי קושיא הגאון מו"ה אברהם ברודא ז"ל, שהקשה בסוגיא כאן, דקאמר רבא ש"מ מדר"ע אין ציעור חמץ אלא שריפה, איך דייק זאת מדברי ר"ע שאמר מצינו להצטער שהיא מלאכה, דלמא צאמת סובר כרבנן דהשבתו ככל דבר, אך עכ"פ גם שריפה בכלל, א"כ שפיר דייק דהך תשביחו בערב יו"ט מיירי, דאי צו"ט איך אפשר בשריפה, והך תשביחו כולל כל דבר אף שריפה, ועל כרחק דעל ערב יו"ט קאי, עכ"ד הגאון הנ"ל מוצא בספרים. ולפי"ד הנ"ל א"ש כחומר, דעל כרחק צריך לומר דיליף מנותר, דאל"כ שפיר יש לקיים מ"ע דתשביחו בכל ענין, אף בשריפה, ואי דאסור לשרוף צו"ט, מיירי צאופן שהדליק האש בערב יו"ט סמוך לחשיכה וגשבת החמץ צו"ט ממש, ושפיר נקרא צו אך ציוס הראשון תשביחו שאור כו', ועל כרחק מדמוקי לה בערב יו"ט, משמע דגם צאופן זה אסור, ועל כרחק הטעם משום דיליף לה מנותר, א"כ שפיר דייק מדבריו דאין ציעור חמץ אלא שריפה, וא"ש, ודו"ק.

אלא לפי"ז יש להקשות, מה קאמר רבא עוד, ש"מ דהצטער לחלק ינאח, מדמקרי אב מלאכה, הא הכא לא משום מלאכה אחי עלה, ועוד מה קאמר ש"מ דלא אמרינן מתוך, דלמא שאני הכא דגוה"כ דאינה מתצטרת צו"ט דומיא קדשים, כיון דיליף לה מנותר, וכדברי הירושלמי הנ"ל, ועל כרחק צ"ל דהכא לא חזיל הסוגיא בשיטת הירושלמי הנ"ל, דאסור לצער קדשים אף בלי שום טעם מלאכה, ועל כן שפיר דייק רבא לכל הני דברים, והשתא לפי"ז נמי מתורגמת הקושיא המפורסמת הנ"ל על רש"י, דעל כרחק מוכח מהסוגיא גופא דלא אזלה בשיטת הירושלמי הנ"ל דלחשיבה התורה להצטרת, א"כ שפיר כתב רש"י דאי השבתו ככל דבר מותר ליתנו לכלבו, וא"ש ודו"ק.

אך לפי"ז הדרא קושיתי לדוכתא, מנ"ל לר"ע לדייק מהא דאך ציוס הראשון תשביחו דמיירי בערב יו"ט, דאל"כ איך אפשר לעשות צו"ט, הא מצינו להצטער שהיא אב מלאכה, אי משום הא לא איריא, דשפיר י"ל דהך ציוס הראשון על היום הראשון צו"ט קאי, ואי דשריפה אב

מלאכה, י"ל דידליק האור עוד משחשכה ודולק והולך צו"ט עצמו, ואז נעשה הציעור מאליו, ושפיר נקרא ציוס הראשון תשביחו שאור מבתיכם, וצ"ע. ואולי י"ל עפי"ד הנמוקי יוסף צב"ק דף י' [ע"א בדפי הרי"ף, ד"ה אשו משום חציו], דלמ"ד אשו משום חציו הו' כמאן דהכל נעשה בפעם אחת, וא"כ עדיין לא נקרא ציוס הראשון, ועל כרחק דעל ערב יו"ט קאי, וא"ש ולק"מ, ודו"ק.

אמנם כונת הנמ"י נראה לי, דדוקא לענין שבת שייכת סברתו, דצטבת לא הקפידה התורה על המלאכה שלא תהיה נעשית בשבת, עיין חתם סופר או"ח סי' ר"א, [אלא] דוקא על הפועל שהוא לא יטריח עצמו במלאכה, על כן אם עשה בערב שבת דבר שגורם שיגמר מלאכתו אח"כ אף בלי שום מעשה, אז שפיר מותר, דדומה כאלו כבר נגמר מערב שבת, אף דהמעשה שבת אח"כ צא מכחו והו' כאלו עשה בעצמו. וכמו שאמרינן כן לענין היזק, אעפי"כ לענין שבת לא מוזיק לן זה כלל, כיון דעכ"פ גטנכנסת השבת כבר נח גופו ממלאכה על כן דומה כאלו עשהו בערב שבת בפעם אחת, אבל בודאי זאת אי אפשר לומר שלא יקרא כלל שהמלאכה נעשית בשבת, דהחוש יכחיש זאת, דשפיר נגמרת והולכת בשבת, רק לענין שבת לא מוזיק לן כלל מה שיקרא שהמלאכה נעשית בשבת, דעיקר הקפידא דהוא לא יעשה מלאכה בשבת, על כן ע"ז שפיר מועילה סברת הנמוקי יוסף, אבל צאמת לענין מתי נעשית המלאכה, שפיר יש לומר דנעשית בשבת, וזה ברור בסברא. והשתא לפי"ז לענין השבת חמץ, דכתבה התורה דציוס הראשון תשביחו שאור כו', הרי דהתורה תלחה השבתו וציעורו על יום ראשון, אז שפיר י"ל דצאופן זה היכא דהדליק האור מצטד יום והחמץ מתצער והולך צו"ט, נהי דלענין מעשה המלאכה חשוב כמו שעשה כבר הכל בערב יו"ט, זה דוקא לענין טורח המלאכה, דכיון דאין צריך עוד למעשה ידיו חשוב כאלו הכל נעשה כבר צעיו"ט, וכנ"ל, אבל לענין הציעור מתי נעשה, לזה שפיר מקיים הפסוק ציוס הראשון תשביחו, כיון דצאמת אז מתצטרת מן העולם, ושפיר יוכל לקרוא צו ציוס הראשון תשביחו שאור מבתיכם, א"כ לפי"ז הדרא קושיתי הנ"ל לדוכתא, איך דייק מכאן רע"ק דציוס הראשון של ערב יו"ט קאי כיון דמצינו להצטער שהוא אב מלאכה, וצ"ע.

ודע, דבמה שהסברתי דברי הנמוקי יוסף הנ"ל, דלא כתב דבריו רק לענין מלאכת שבת שחליה צטורת עשיה, אז כיון דלא צריך עוד לעשייתו חשוב כמו שעשה הכל צבת אחת קודם שבת, אבל לענין שנאמר שצאמת לא נעשה הדבר בשבת, לענין זה לא כתב כלל סברתו, דהחוש מעיד דצאמת נעשה בשבת, ובה מלאכתי לתרץ מה שראיתי להקשות על הנמוקי יוסף הנ"ל מדברי הירושלמי דשבת שהצאתי לעיל,